

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальна економіка»

на тему: **«ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ
(НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:

студент ФЕУП

Явтушенко Олег Юрійович _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Клевцевич Наталія Анатоліївна _____

/підпис/

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. *Актуальність дослідження.* В сучасних соціально-економічних умовах зростає актуальність досліджень регіональних проблем інвестиційної діяльності. Не сформованість інвестиційного ринку ускладнює реалізацію багатьох народногосподарських завдань, що потребує нових економічних розробок в сфері регіональної економіки. В умовах підвищення ролі інвестиційної діяльності в пошуку факторів регіонального розвитку важливе місце займають регіональні системи управління інвестиційним потенціалом підприємств регіону.

Активізація інвестиційної діяльності є передумовою динамічного розвитку регіонів України, оскільки саме обсяги інвестицій визначають темпи економічного зростання в економіці. На сьогодні, в умовах, коли регіони відчують гостру нестачу фінансових ресурсів, стимулювання інвестицій є однією з передумов їх ефективного розвитку, що робить актуальним застосування стратегічного управління інвестиційною діяльністю в регіонах. Тому на сучасному етапі розвитку продуктивних сил регіони поставлені перед об'єктивною необхідністю активізації інвестиційної діяльності та вирішення завдань інвестиційного розвитку.

Складність і недостатня розробка його механізмів, а також системи управління цим процесом, наявність низки невирішених питань, об'єктивна необхідність їх аналізу і наукового обґрунтування визначили вибір теми дослідження. Теоретико-методологічним основам інвестиційної діяльності присвячені роботи І.О. Бланка, Білик В. В., Музиченко Т. О., Бушовська Л. Б., Пепа Т.В., Бушовська Л. Б., Буднікова Ю. Т., Швецова Н., Біловодська О. А., Басюк Т. П., Бубенко П. Т., Галасюк К. А., Мешков А. В, та ін. Слід зазначити, що при високому загальному рівні розробленості питань інвестицій досліджень, присвячених розгляду інвестиційної сфери з регіональних позицій і, особливо, питань інвестиційної привабливості не так багато. Вивчення та розв'язання надзвичайно важливих проблем регіонального інвестування сприяють розвитку продуктивних сил країни.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування і розробка практичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості регіону, шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату, активізації інвестиційних процесів регіону, найбільш широкого залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток економіки, соціальної сфери, науки тощо.

Для досягнення мети дослідження було визначено та поступово вирішено наступні **завдання**:

- дослідити теоретичні аспекти інвестиційної діяльності;
- визначити поняття та особливості інвестиційної привабливості регіону;
- висвітлити фактори, що впливають на інвестиційну привабливість регіону;
- надати методику оцінки інвестиційної привабливості регіону;
- проаналізувати загальний стан розвитку Одеського регіону;
- зробити порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну активність в Одеській області;
- виявити слабкі сторони та можливості розвитку регіону;
- провести аналіз інвестиційної привабливості регіону;

- виявити шляхи розвитку інвестиційної діяльності регіону та спрогнозувати обсяги інвестицій в регіон в наступні роки.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість Одеської області.

Предметом дослідження є теоретико-практичні аспекти удосконалення інвестиційної привабливості області.

Методи дослідження в процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувались наступні методи: загальнонаукові (аналогія, системний аналіз, формалізація); економіко-статистичного аналізу (табличний, графічний, групування, класифікації); маркетингові (SWOT-аналіз, спостереження); експертної діагностики (ранжирування, порівняння, оцінювання).

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, дані звітності офіційних статистичних збірників, офіційні дані органів державної статистики України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю на тему: «Теоретичні основи інвестиційної діяльності»..що опублікована у «Науковому студентському віснику» факультету економіки та управління підприємництвом (№35, випуск 2).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ**» розглянуто сутність, значення та поняття інвестицій та інвестиційної привабливості; чинники, що визначають інвестиційну привабливість регіону; методи для оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

У другому розділі «**АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**» проаналізовано соціально-економічний стан Одеської області; зроблено аналіз інвестиційної привабливості Одеського регіону у порівнянні з іншими регіонами України; проведено порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну активність в Одеській області.

У третьому розділі «**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ**» розглянуто світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіонів; зроблено Swot-аналіз конкурентних переваг та обмежень інвестиційної привабливості Одеського регіону; розроблені рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості Одеського регіону.

ВИСНОВКИ

В наслідок проведеного в, кваліфікаційній роботі, дослідження можемо зробити наступні висновки.

1. Поняття "інвестиція" походить від лат. "investio" або від англійського "investments", що означає "одягати, прикривати, вкладати" або "капітальні вкладення" відповідно. Сьогодні інвестиції - це залучення капіталу (грошей, цінностей, ресурсів) з метою отримання прибутку в майбутньому. Приріст капіталу в результаті інвестування є компенсацією за можливі ризики, збитки та втрату активу в цілому. Інвестиційна привабливість регіону є складною економічною категорією, на основі якої формується характеристика спроможності регіону залучати капітал. Вона формується під дією факторів національного та регіонального рівнів. Фактори національного рівня характеризують інвестиційне середовище країни загалом, а регіональні фактори притаманні окремому місту чи області.

2. Встановлено, що специфікою інвестиційної діяльності називається ряд фінансово-економічних передумов, що детермінують можливість та ефективність ведення бізнесу в конкретному регіоні чи країні. До уваги беруться такі фактори: політичні, географічні, історичні, культурні, правові, соціально-економічні, організаційні, фінансові, динаміка макроекономічних показників, наявність чи відсутність природних ресурсів, демографічна ситуація, рівень розвитку законодавчої бази, валютна та фіскальна політика, прозорість та стабільність економічної системи.

3. Визначено, що для оцінки інвестиційної привабливості використовують 3 класичні методики (універсальна, спеціальна та бальної шкали), а також зараз широкою популярністю на міжнародному рівні користуються методичні підходи для оцінки інвестиційного середовища в країні з використанням таких інструментів: статистичні методи та розрахунки; рейтинги та індекси, експертна оцінка; комбіновані (на основі попередніх). Хоч в Україні зараз лише формуються механізми та фінансові інструменти ринкової економіки, однак існує безліч підходів та практик вітчизняних економістів для оцінки інвестиційної привабливості компаній та організацій. Найчастіше на українських підприємствах розраховують такі показники: чистий дисконтований дохід NPV (NetPresentValue); індекс рентабельності інвестицій PI (ProfitabilityIndex); строк окупності інвестиції PP (PaybackPeriod), внутрішня норма рентабельності IRR (InternalRateofReturn), а також обов'язковим є визначення чистої поточної вартості активів.

4. Встановлено, що Одеська область має достатньо великий потенціал для розвитку та залучення інвестицій, як з боку національних інвесторів, так і іноземних. Регіон розвивається у всіх напрямках економічної діяльності, має значні здобутки в розвитку промисловості, сільського господарства, дякуючи своєму географічному положенню розвивається транспорт та торгівля.

5. Проаналізовано, що серед регіонів України Одеський регіон займає конкурентоспроможне положення. Одеський регіон з кожним роком стає більш конкурентоспроможним. Індекс конкурентоспроможності зростає, спочатку в 2018 році Одеська область займала 8 місце серед регіонів України. В 2019 році піднялася

до 6-го, а в 2020 уже займає 3 місце. Це має не мале значення для подальшого розвитку області. Регіон має позитивні значення капітальних та іноземних інвестицій протягом 5 років. Також присутні і проблеми в регіоні.

6. Визначено, що для розвитку інвестиційної привабливості регіону, велику увагу потрібно приділяти проблемам, які існують в регіоні, вивчати та аналізувати їх і як можна швидше вирішувати питання, які зменшують привабливість регіону для інвесторів.

7. Встановлено, що при формуванні політики залучення інвестицій велика увага приділяється інституціональному регулюванню, яке у кожній державі має свої особливості. У деяких країнах існує жорстка система контролю інвестиційних процесів, у інших, навпаки – ліберальна. Що ж до спеціалізованого законодавства, тут також існують суттєві відмінності: у одних регіонах воно відсутнє, у інших – ретельно розробляється і дотримується. Інституціональний напрямок відіграє важливу роль у реалізації регіональної політики. Законодавча база кожної країни є основою, на якій починається створення бізнесу. Якщо закони країни є надто жорсткими і присутній суворий контроль з боку органів влади – це негативно позначатиметься на потоках інвестиційних ресурсів до даної держави. Визначальне значення має також стабільність законодавства, що, в свою чергу, впливає на залучення інвестицій.

8. Досліджено, що область має достатню кількість слабких сторін і загроз, як видно зі SWOT-аналізу – це негативно впливає на інвестиційну привабливість регіону.

9. Доведено, що для покращення інвестиційної привабливості Одеського регіону треба розробити та удосконалити систему заходів та програм, а саме: концентрувати наявні ресурси у пріоритетних галузях економіки з наступною їхньою трансформацією в інвестиції і, завдяки цьому, створити умови для економічного зростання; інвестування в людський капітал, підвищенню ступеня кваліфікації працівників; забезпечити прозорості прийняття інвестиційних проектів у сфері місцевого виробництва, сервісу, нерухомості й сільського господарства; переглянути фінансово - кредитну систему для іноземних інвесторів; удосконалити законодавчу базу в області інвестування; удосконалити маркетингові технології, що використовують агенції для впливу на бренд-імідж та появу зацікавленості у потенційного інвестора.

АНОТАЦІЯ

Явтушенко О.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Одеської області).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Муніципальна економіка» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються сутність, значення та поняття інвестицій та інвестиційної привабливості; чинники, що визначають інвестиційну привабливість регіону; методи для оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

Проаналізовано соціально-економічний стан Одеської області; зроблено аналіз інвестиційної привабливості Одеського регіону у порівнянні з іншими регіонами України; проведено порівняльний аналіз позитивних та негативних чинників, що впливають на інвестиційну активність в Одеській області.

Розглянуто світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіонів; зроблено Swot-аналіз конкурентних переваг та обмежень інвестиційної привабливості Одеського регіону; розроблені рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості Одеського регіону.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, конкурентні переваги регіону, інвестиційна активність регіону.

ANNOTATION

Yavtushenko O. Assessment of investment attractiveness of the region (on the example of Odesa region)

Qualifying work for a master's degree in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and exchange activities" in the educational program of the professional direction "Municipal Economy" - Odessa National Economic University. - Odessa, 2021.

The paper considers the essence, meaning and concepts of investment and investment attractiveness; factors that determine the investment attractiveness of the region; methods for assessing the investment attractiveness of the region.

The socio-economic condition of Odessa region is analyzed; the analysis of investment attractiveness of the Odessa region in comparison with other regions of Ukraine is made; a comparative analysis of positive and negative factors influencing investment activity in the Odessa region.

The world experience of increasing the investment attractiveness of the regions is considered; Swot-analysis of competitive advantages and limitations of investment attractiveness of the Odessa region is made; developed recommendations for increasing the investment attractiveness of the Odessa region.

Keywords: investments, investment attractiveness, investment climate, competitive advantages of the region, investment activity of the region.